

Det psykologiska försvaret i Finland

bP 505/12



BEREDSKAPSNÄMNDEN
FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

Kurt Törnqvist

Meddelande nr 12.

Oktober 1966

DET PSYKOLOGISKA FÖRSVARET I FINLAND

Försvarshögskolans tillämpningsövning hösten 66 var förlagd till mellersta Norrland och södra Finland den 6 - 16 september. Vid besöket i Finland lämnade överstelöjtnant Jaakko Valtanen en redogörelse för det psykologiska försvaret. I detta meddelande ges en kort sammanfattning av denna med några personliga kommentarer. För att ge en viss belysning av psykförsvarets ställning inom totalförsvaret i Finland lämnas först några upplysningar om detta.

Psykförsvarets ställning i Finlands totalförsvaret.

Det finska totalförsvaret indelas i följande fem sektorer:

1. Administrativt försvar.
2. Militärt försvar.
3. Ekonomiskt försvar.
4. Andligt (psykologiskt) försvar.
5. Befolkningsskyddet.

I denna indelning framträder tre olikheter i jämförelse med det svenska totalförsvaret. För det första har man infört det administrativa försvaret som en egen sektor. Detta omfattar ej enbart beredskapslagstiftning utan även sambandstjänst (bl.a. post och tele), sjukvårdstjänst och polisväsendet. För det andra använder man beteckningen andligt försvar synonymt med psykologiskt försvar. Detta kan innebära en viss betydelseskilnad i jämförelse med den svenska innebörden i begreppet. Man kan erinra om att i Österrike kallar man sin specifika typ av psykförsvaret för "Geistige Landesverteidigung". För det tredje heter motsvarigheten till vårt civilförsvaret i Finland befolkningsskyddet. Med tanke på denna totalförsvarens uppgifter förefaller den finska beteckningen mera adekvat än den svenska, som med sitt namn famnar allt totalförsvaret som ej är militärt.

12
12

Meddelande nr 12.

BEREDSKAPSNÄMNDEN
FÖR PSYKOLOGISKT FÖRVAR
Kurt Törnqvist
Oktober 1966

DET PSYKOLOGISKA FÖRVARET I FINLAND

Förevarshögskolans tillämpningsövning hösten 66 var följande till
mestare Norland och södra Finland den 8 - 10 september. Vid be-
skikt i Finland jämte översteintendenten Jukka Väitänen en refe-
rens för det psykologiska förvaret. I detta meddelande ges en
kort sammanfattning av denna med några personliga kommentarer. För
att ge en viss betydelse av psykologiska utbildning inom totalför-
varet i Finland nämns först några uppgifter om detta.

Psykologiska utbildning i Finland totalförvar.

Det finska totalförvaret indelas i följande fem sektorer:

1. Administrativt förvar.
2. Militär förvar.
3. Konventionellt förvar.
4. Andligt (psykologiskt) förvar.
5. Befolkningsskyddet.

I denna indelning framgår tre olikheter i jämförelse med det
svenska totalförvaret. För det första har man infört det administ-
rativa förvar som en egen sektor. Detta omfattar ej endast be-
redskapsutbildning utan även sambandsstjänst (bl.a. post och tele-
stjänst) och poliväsendet. För det andra används en be-
teckningen andligt förvar synonymt med psykologiskt förvar. Detta
kan innebära en viss betydelsekillnad i jämförelse med den svenska
innehåll i begreppet. Man kan erinra om att i Österrike kallas
man ett specifikt typ av psykologiskt förvar för "Geistige Landesverteidigung".
För det tredje heter motvarningssektorn till vårt civilförvar i Finland
befolkningsskyddet. Med tanke på denna totalförvararens uppgifter
föreligger den finska beteckningen mera adekvat än den svenska, som
med sitt namn lamar till totalförvar som ej är militärt.

17 11 66

Totalförsvarsutbildningen i Finland skiljer sig också i vissa avseenden från den svenska. Utbildningstiden är betydligt kortare och omfattar endast tre veckor mot Försvarshögskolans 10 veckor plus en 10 dagars tillämpningsövning. Fördelningen av kurstiden på olika ämnen framgår av nedanstående sammanställning:

Politik	12 tim
Administrativt försvar	10 "
Ekonomiskt försvar	21 "
Psykologiskt försvar	10 "
Militärt försvar	19 "
Befolkningsskydd	8 "
Exkursioner	2 "

Man frapperas av det stora utrymme, som det ekonomiska försvaret fått. Även det antal timmar, som tilldelats psykförsvaret förefaller förhållandevis betydande medan befolkningsskyddet fått förvånansvärt få timmar.

Den relativt korta kurstiden gör det möjligt att hålla 4 kurser per år, 2 på våren och 2 på hösten. Varje kurs omfattar 25-40 deltagare, cirka 30 anses lämpligast. Sammanlagt har sedan utbildningens början cirka 600 personer utbildats. Sammansättningen av dessa är följande:

Försvarsmakten	23 %
Statsförvaltningen	23 %
Näringslivet	26 %
Politiker	10 %
Psykologiska försvaret	10 %
Olika organisationer	4 %
Befolkningsskyddet	4 %

Man förvånas över den stora andelen deltagare från näringslivet. Även andelen deltagare från politikens och det psykologiska försvarets områden är anmärkningsvärt hög. Det är tydligt att den relativt korta kurstiden gör det möjligt att engagera personer utanför försvarsmakten och statsförvaltningen i en helt annan utsträckning än som är möjligt i Sverige.

Att döma av antalet kurstimmar och andelen kursdeltagare tycks det finska psykförsvaret ha en något starkare ställning inom totalförsvaret än det svenska.

Totalförsvarsutbildningen i Finland skiljer sig också i vissa avseenden från den svenska. Utbildningstiden är betydligt kortare och omfattar endast tre veckor mot försvarets högskolans 10 veckor plus en 10 dagars tilläggsgövning. Förberedningen av kursisten på olika ämnen framgår av nedanstående sammanställning:

Politik	12 tim
Administrativt försvare	10 "
Ekonomiskt försvare	21 "
Psykologiskt försvare	10 "
Militärt försvare	19 "
Bevölkerungsskydd	8 "
Exkursioner	2 "

Man framgår av det stora utrymme som det ekonomiska försvaret fått. Även det antal timmar som tilldelats psykologiskt försvare förhållandevis betydande medans befolkningsskyddet fått förvånansvärt få timmar.

Den relativt korta kurstiden gör det möjligt att hålla 4 kurser per år, 2 på våren och 2 på hösten. Varje kurs omfattar 25-40 deltagare, cirka 50 anses lämpligt. Sammanlagt har sedan utbildningens början cirka 600 personer utbildats. Sammansättningen av dessa är följande:

Försvarens makt	25 %
Statsförvaltningen	23 %
Wäringslivet	26 %
Politiker	10 %
Psykologiska försvaret	10 %
Öika organisationer	4 %
Bevölkerungsskyddet	4 %

Man förvånas över den stora andelen deltagare från näringslivet. Även andelen deltagare från politiken och det psykologiska försvarets område är anmärkningsvärt hög. Det är tydligt att den relativt korta kurstiden gör det möjligt att engagera personer utanför försvarens makt och statsförvaltningen i en helt annan utsträckning än som är möjligt i Sverige.

Att följa av antalet kursledare och andelen kursdeltagare tycks det finska psykologiska försvaret ha en något starkare utbildning inom totalförsvaret än det svenska.

Å andra sidan förefaller det finska befolkningsskyddet ha en svagare ställning inom totalförsvaret än vad fallet är med det svenska civilförsvaret att döma av det relativt ringa antalet timmar, som ägnas befolkningsskyddet, och den jämförelsevis obetydliga andelen deltagare.

Beträffande befolkningsskyddet kan noteras att Finland ej har beredskapslarm. Med hänsyn till att landet haft erfarenhet av två krigsutbrott under andra världskriget måste det ur svenska synvinkel te sig märkligt att man i Finland tydligen anser sig ej ha något behov av beredskapslarm vid ett ev. krigsutbrott. Detta styrker mig i uppfattningen att beredskapslarmet bör utgå.

Försvarsviljans grunder.

Enligt föredragshållaren vilar försvarsviljan i Finland på fyra grunder.

1. I första hand bygger försvarsviljan på att medborgarna känner social trygghet och att deras materiella behov blir tillfredsställda. De måste känna att de har något som det lönar sig att försvara. Det första elementet i försvarsviljan blir därför att förbättra den sämre lottade befolkningsdelens utkomst och sociala trygghet, dvs en framgångsrik socialpolitik.
2. För det andra är försvarsviljan beroende på medborgarnas önskan att bevara och trygga den demokratiska samhällsformen och deras vilja att omfatta den finska demokratins grundvärden och livsform.
3. För det tredje spelar Finlands militärpolitiska läge en viktig roll. Försvarsviljan vilar på landets neutralitet och dess vänskapliga förbindelser med omgivande makter. Att landet har ett eget försvar utvecklar medborgarnas självkänsla. Viktigt för försvarsviljan är även att motverka atomvapnen.
4. Slutligen vilar försvarsviljan på vissa känslomässiga faktorer bl.a. lokalpatriotism, hembygdskänsla och andra samhörighets-känslor.

Ä andra sidan föreligger det finiska befolkningsskyddet på en värdig
ställning inom totalförsvaret än vad länder som till exempel Sverige
civilförsvaret att döma av det relativt ringa antalet övningar, som
samma befolkningsskyddet, och den jämförbara övningens andelen
deltagare.

Bevillande befolkningsskyddet kan noteras att Finland ej har bered-
skaparna. Med hänsyn till ett landets helt oförberedhet av två krigs-
utbrott under andra världskriget måste det ut svenska synvinkel se
sig märkligt att man i Finland tydligen anser sig ej ha något be-
hov av beredskaparna vid ett ev. krigsutbrott. Detta styrker mig
i upplåtningen att beredskaparna bör utgå.

Försvarens grund

Höligt förberedelsearbetet visar försvarens villkor i Finland på fyra
punkter.

1. I första hand bygger försvaret på att medborgarna känner
social trygghet och att deras materiella behov blir tillfreds-
ställda. De måste känna att de har något som det lönar sig
att försvare. Det första elementet i försvarens villkor blir där-
för att förbättra den samre förtroendet befolkningsskyddets utkomst
och sociala trygghet, dvs en framskridande socialpolitik.

2. För det andra är försvarens villkor beroende på medborgarnas önskan
att bevare och tryggas den demokratiska samhällsformen och deras
vilja att upprätthålla den finska demokratiens grundvärden och livs-
form.

3. För det tredje spelar Finlands militärpolitiska läge en viktig
roll. Försvarens villkor visar på landets neutralitet och dess
vänskapliga förbindelser med omgivande länder. Att landet
har ett eget försvaret utvecklar medborgarnas självkänsla.
Viktigt för försvarens villkor är även ett godvilligt utsväpande.

4. Slutligen visar försvarens villkor på vissa känslomässiga faktorer
d. s. lokalpatriotism, hembygdskänsla och andra samhörighets-
känslor.

Psykförsvarets uppgifter och innehåll.

Det finska psykförsvarets uppgift är formulerad på följande sätt:

"Det psykologiska försvarets uppgift är att samla och förstärka alla de Finlands psykologiska resurser, som behövs i freds- och krigstid för att försvara rikets politiska självbestämmanderätt, territoriella integritet och den lagliga finska demokratiska samhällsordningen".

Det psykologiska försvarets uppgift är således att uppväcka och stärka en "rätt uppfattad försvarsvilja". Det bör observeras att det finska psykförsvaret skall verka redan i fred och ej enbart under krig såsom i Sverige. Vidare synes psykförsvarets uppgift i Finland vara mera vittomfattande än vad fallet är i Sverige.

I syfte att lösa denna uppgift får psykförsvaret följande innehåll:

1. Grundläggande vetenskaplig forskning.
2. Demokratisk medborgarfostran.
3. In- och utländsk informationsverksamhet, som stärker neutraliteten och försvaret.
4. PR-verksamhet för försvarsmakten.

Ledning och organisation av psykförsvaret.

Den högsta ledningen av psykförsvaret åvilar republikens president och försvarsrådet. Försvarsmaktens kommandör, dvs överbefälhavaren, ansvarar för försvarsmaktens PR-verksamhet, medan de tre övriga verksamhetsområdena, forskning, medborgarfostran och informationsverksamhet, sorterar under statsministern, som är överbefälhavarens motsvarighet då det gäller de civila myndigheternas försvarsberedskap.

Det bör betonas att det verkställande organet för psykförsvaret i fredstid tillkommit ganska sent. År 1960 tillsattes en kommitté för utredning av frågan och genom en författning den 7 december 1962 tillkom Planeringsnämnden för psykologiskt försvar. I januari 1963 började den sin verksamhet.

Planeringsnämndens organisation framgår av bild 1. Som synes består nämnden av en ordförande plus nio ledamöter. Nämndens kansli förestås av en generalsekreterare. För de olika avdelningarna finns deltidsanställda sekreterare.

Föredragshållaren tillhör kustartilleriet och var tyvärr ej förtrogen med planeringsnämndens aktuella verksamhet, och kunde därför ej lämna närmare upplysningar om denna. Vi får därför nöja oss med de upplysningar som framgår av organisationsplanen. Denna visar att nämnden omfattar sex avdelningar. Av dessa är dock den femte, avd. för tekniska frågor, ej organiserad än. Den sjätte, avd. för beredskapsorganisationsarbete, skulle väl närmast motsvara Beredskapsnämnden och dess uppgifter, medan övriga avdelningar närmast skulle motsvara UC:s organisation.

Om vi jämför planeringsnämnden och UC:s organisationer, framträder vissa intressanta skillnader. Två avdelningar i den finska organisationen saknas helt i den svenska, nämligen avd. för medborgarfostran och för tekniska frågor. Vidare motsvaras UC:s informationsavdelning av icke mindre än tre avdelningar i planeringsnämnden, nämligen avd. för informationstjänst, för forskning och för medborgarorganisationer. De två senare ingår som bekant som sektioner i den svenska informationsavd.

I krig utses en informationschef för riket och tillkommer en Central för psykologiskt försvar. Men samtidigt bibehålles planeringsnämnden. Bild 2.

Detta är ett intressant sätt att lösa problemet om övergång från freds- till krigsverksamhet. Detta är en tillämpning av den allmänna principen för det finska totalförsvaret om "de minsta förändringarnas lag" vid övergång från fredstidens förvaltningssystem till krigstidens organisation. Vad som tillkommer är en inrikes- och en utrikesavdelning samt en granskningsavdelning. De två förstnämnda förefaller motsvara nyhetsavdelning och utlandsavdelning i UC:s organisationsplan.

Beträffande granskningsavdelningen kan nämnas att man i Finland avser att införa censur även om man hoppas kunna undvika detta så länge som möjligt.

Förberedelserna tillhör konstaterat och var tyvärr ej för-
trogen med planeringsrådets skapliga verksamhet, och kanske där-
för ej såna närmare upplysningar om denna. Vi får därför säga oss
med de upplysningar som framgår av organisationsplanen. Dessa visar
att nämnden omfattar sex avdelningar. Av dessa är dock endast två
svd. för tekniska frågor, en organiserad av den svd. svd. för
beredningsorganisationsfrågor, skulle vi närmast motsvara bered-
ningsnämnden och dess uppgifter, medan övriga avdelningar närmast
skulle motsvara UC:s organisation.

Om vi jämför planeringsnämnden och UC:s organisation, framgår
vissa intressanta skillnader. Två avdelningar i den finska orga-
nisationen saknas helt i den svenska, nämligen svd. för redaktion-
förskan och för tekniska frågor. Vidare motsvarar UC:s infor-
mationsavdelning av löse ändringar tre avdelningar i planeringsnämnden,
nämligen svd. för informationsfrågor, för forskning och för red-
aktionsorganisationer. De två senare ingår som bekant som sektioner
i den svenska informationsavd.

I krig stads en informationschef för riket och tillkommer en Central
för psykologiskt förvar. Men samtidigt bibehålls planeringsnämnden.
Bild 2.

Detta är ett intressant sätt att lösa problemet om övergång från
freds- till krigsverksamhet. Detta är en tillämpning av den allmänna
principen för det finska beredningsväsendet om "de minsta förändringar-
nas lag" vid övergången från fredstidens förvaltningsystem till krigs-
tidens organisation. Vad som tillkommer är en inrikes- och en ut-
rikesavdelning samt en grannkänningsavdelning. De två förstnämnda
föreligger motsvarande ryttensavdelning och utrikesavdelning i UC:s
organisationsplan.

Beträffande grannkänningsavdelningen kan nämnas att den i Finland
avser att införas även om man hoppas kunna undvika detta på
färdig som möjligt.

Slutord.

Utan närmare kännedom om den aktuella verkligheten bakom organisationsplanen är det svårt att uttala sig alltför kategoriskt om det finska psykförsvaret och att göra jämförelser med det svenska. Vad man vet är att man enligt sin instruktion har till uppgift att aktivt främja psykförsvaret och försvarsviljan redan i fred. Att man i fred skall göra detta genom forskning, medborgarfostran och informationsverksamhet i in- och utlandet. I vilken omfattning detta sker är emellertid svårt att veta.

Organisationsplanen antyder också ett mera enhetligt ledningsförhållande inom det finska psykförsvaret än i det svenska genom att Finlands rundradio och Finska notisbyrån då det gäller psykförsvaret är underställda Planeringsnämnden i fred samt även Centralen för psykförsvaret i krig. Hur det ligger till i verkligheten är dock svårt att veta.

Forskningen skall omfatta sociologiska undersökningar av det finska samhället, ryktes- och propagandanalys samt studier av massmedier. Tyvärr är omfattningen av den aktuella forskningen obekant. Enligt uppgift skulle en undersökning av försvarsviljan ha ägt rum. Resultatet uppgavs vara att 87 % visade sig försvarsvilliga medan cirka 10 % var tveksamma.

Självfallet kan planeringsnämnden på den korta tiden ha existerat ej kunnat åstadkomma så förfärligt mycket. I det svenska psykförsvaret är forskningen, utbildningen och beredskapsplanläggningen sannolikt betydligt längre kommen än i Finland. Men vad som intresserar är den fredstida verksamhet, som Planeringsnämnden avser att bedriva och de ledningsförhållanden under vilka den skall fungera. Med hänsyn till den förestående översynen av det svenska psykförsvaret finns det all anledning för Beredskapsnämnden att ta närmare del av Planeringsnämnden och dess verksamhet, exempelvis genom ett studiebesök i Helsingfors.

Utan närmare kännedom om den aktuella verksamheten inom organisationen är det svårt att uttala sig tillräckligt kategoriskt om det finska psykförsvaret och att göra jämförelser med det svenska. Vad man vet är att man enligt sin instruktion har till uppgift att utvärdera främja psykförsvaret och försvarsutövningen redan i fred. Att man i fred skall göra detta genom forskning, medborgarskolan och informationssverksamhet i in- och utlandet. I vilken omfattning detta sker är emellertid svårt att veta.

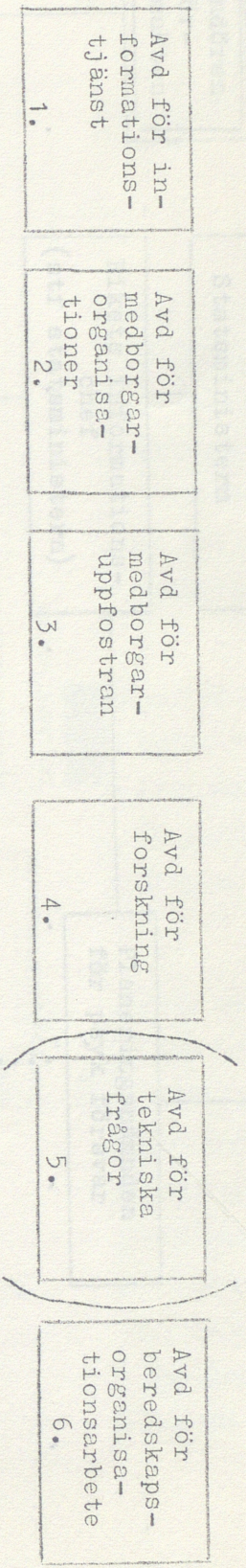
Organisationen använder också ett mera enhetligt ledningsförhållande inom det finska psykförsvaret än i det svenska genom att Finlanda värnberedning och finska reservstyrkor så det gäller psykförsvaret är underordnade planeringsnämnden i fred samt även Centralen för psykförsvaret i krig. Här det ligger till i verksamheten är dock svårt att veta.

Forskningen skall omfattas sociologiska undersökningar av det finska samhället, trykta- och propagandanalyser samt studier av massmedier. Tyvärr är omfattningen av den aktuella forskningen obekant. Enligt uppgift skulle en undersökning av försvarsutövningen ha ägt rum. Resultatet uppgavs vara att 87 % visade sig försvarsutövningen redan cirka 10 % var tvärsamma.

Stjälvakt kan planeringen munden på den korta tiden som existerat ett kunnat åstadkomma så förlärligt rycket. I det svenska psykförsvaret är forskningen, utbildningen och beredskapsplaneringen sannolikt betydligt längre kommen än i Finland. Men vad som inresserar är den fredstida verksamheten, som planeringsnämnden svarar att beskriva och de ledningsförhållanden under vilka den skall fungera. Med hänsyn till den förståelse översynen av det svenska psykförsvaret finns det all anledning för beredskapsnämnden att ta närmare del av planeringsnämnden och dess verksamhet, exempelvis genom ett studiebesök i Helsingfors.

PLANERINGSNÄMND FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

Planeringsnämnd
(Ordförande och 9 ledamöter)



Generalsekreterare					
Sekreterare	Sekreterare	Sekreterare	Sekreterare	Sekreterare	Sekreterare
(Kansli)					

1. Finska Notisbyrån
 Finlands Rundradio
 Finlands Television
 Tidnings- och tidskrifts-
 förbunden
 Filmproducenternas förbund
 Organisationer för informa-
 tionstjänst (för massmedia)
 m fl
2. Arbetsmarknadsorganisationerna
 Tjänstemanna
 Idrotts
 Kvinno
 Ungdoms
 Student
 Kooperativa
 Lantbruks
 Församlingarna och organisa-
 tionerna för inre mission
 m fl
3. Skolstyrelsen
 Lärarorganisationerna
 Lärarutbildning in-
 stitutionerna
 Kyrkans organisationer
 Organisationer för upp-
 fostran
 Försvarsmakten
 m fl
4. Högskolornas institut för
 sociologi, psykologi och
 socialpsykologi
 Institut för tillämpad psykologi
 Marknadsundersökningsinstitut
 Försvarsmakten
 m fl
5. Representanter för
 post- och telegraf-
 styrelsens
 rundradions
 televisionens
 telefonföreningarnas förbund
 Tryckeriernas förbund
 Reklambyråernas förbund
 m fl

tekn
avd

PSYKOLOGISKA FÖRSVARETS ORGANISATION UNDER KRIG

Lokal ledning Regional ledning Centralledningen

